



Fynskredsen 2022

botaniskforening.dk

Knoldet Mjødurt (*Filipendula vulgaris*)

Knoldet Mjødurt er en op til halvmeterhøj, flerårig rosenurt med blomster i en halvskærmagtig top. De glatte, mest rosetstillede blade er mellembrudt fjersnitdelte. De gerne 6 kronblade måler ca. 7 mm – de er først rødlige og senere cremehvide. Blomstringen er fra maj til juli, men set med knoppende skud i Ejby Ådal 1. juledag 2015. Under DBF's ekskursion til overdrevet på Diesbjerg i Odsherred var den afblomstret den 19. juli 2014. De hårede, kransstillede bælgkapsler står ret op. Knoldet Mjødurt regnes som insektbestøvet, men vindbestøvning er måske hyppigere. På en tilgroende kystskrænt ved Svenstrup Strand på Vestfyn er 120 cm høje ex. set i 2000.

Mjødurt er en lille slægt i rosenfamiliens Spiraea-gruppe med en halv snes aromatisk duftende arter i de nordlige tempererede og subarktiske bælter. Slægtens mest tofrøede småfrugter springer ikke op. I Danmark er Alm. Mjødurt (*F. ulmaria*) hyppigere end vor art, mens Kæmpe-Mjødurt (*F. camtschatica*) optræder sjældent forvildet. Knoldet Mjødurt er en kontinental eurosibirisk art med SV-NØ-gående vestgrænse i Vesteuropa. Den subpontiske art er udbredt i fx Ukraines engsteppe – i Danmark anses den som en ægte skovsteppeart.

Knoldet Mjødurt er hjemmehørende i Danmark, hvor den iflg. Atlas Flora Danica er hyppig i græsland på mest kalkholdig bund ved kysterne i det sydlige Kattegat og Storebælt, ved Isefjord og Roskilde Fjord på Sjælland, på Bornholm samt i de nordjyske kalkområder i Thy og Himmerland med fund i 306 ruder. Fynskredsens Ian Heilmann fandt den på Skagen som ny for TBU-distrikt 1. Siden TBU (den topografisk-botaniske undersøgelse af Danmark, 1965) er den blevet sjældnere i de indre dele af Sjælland, hvor den næsten kun overlever på gravhøje. Af 275 gravhøje i det åbne fynske land er den i nyere tid kendt fra de 14.

Knoldet Mjødurt er endnu ret udbredt i Det Fynske Ørige med forekomst i 27 mest kystnære AFD-ruder. Knoldet Mjødurt medtages i Projekt Eventyrlig Flora som en ret sjælden signalart for overdrev. I 2021 blomstrede den kun fåtalligt på Vodrup Klint på Ærø pga. tæt græsning. Derimod kæmper den for livet mellem Vild Kørvel og Ager-Tidsel på en nu ugræsset skrænt ved Kertinge Nor.

Knoldet Mjødurt er blandt de mange kønne arter, der udsås via såkaldte engblandinger. Denne floraforfalskning synes fx at have spredt arten til det indre Vest- og Sydjylland. I 2019 er den fundet som ny for Anholt nær flyvepladsen.

I gamle dage blev Knoldet Mjødurt regnet til Stenbræk pga. de opsvulmede rødder. Svin oprodede og åd knoldene af den dengang også dyrkede art - derfor folkenavne som Galtespragle, Grisespiraea og Svineknold. I hårde tider blev knoldene malet til brødmel (jf. artens svenske navn Brudbröd).

Henrik Tranberg

Kære Fynskredsmedlem

Noget at se frem til

Vi bliver vist alle sammen glade, når vi finder den sælsomme Rederod. I foråret fandt jeg en klynge med 77 blomstrende eksemplarer. Var det måske et varsel om stor orkidesæson? Man kunne tro det.

Gennem tre årtier har jeg overvåget tre orkidebestande. Tidligere talte de i hundredevis af individer. I 2020 var bestandene skrumpet ind til henholdsvis tre, to og nul. I 2021 var det steget til 9 Stor Gøgeurt, 42 Nikkende Hullæbe og 18 Tætblomstret Hullæbe. Var det en tilfældighed? Eller vejret?

Det meste af vores natur er, hvad man kan kalde biologisk kulturarv. Siden de første grønne spirer dukkede op efter istiden, har mennesker forsøgt at udnytte naturen efter bedste evne. Det har skabt nogle naturtyper, der i artsrigdom og blomsterflor ikke står tilbage for noget.

Desværre bliver driften opgivet på stadig flere strandenge, skrænter, bakker og kær. Heldigvis er der stadig nogen, der engagerer sig i græsningslav og høsletlav. I opfordres hermed til efter bedste evne at tage del i disse prisværdige initiativer.

Den flittige bestyrelse håber, at vores program for 2022 giver dig noget at se frem til.

Forhåbentlig bliver det muligt at gennemføre de spændende foredrag uden hindringer. Ekskursionerne går til steder, vi ikke tidligere har besøgt.

Har du ideer til foredrag, nye ekskursionsmål eller noget du synes, vi skal være opmærksomme på, er det en stor hjælp for bestyrelsen, hvis vi hører fra dig.



Knoldet Mjødurt. Foto: Carsten Hunding

Lars Linds-krog Christiansen
Formand for Dansk Botanisk Forening Fynskredsen

Torsdag den 20. januar 2022 kl. 19.30 - ca. 21.30.

SE NORGES BLOMSTERDAL

Foredragsholder: Frede Østergaard Andersen

”Se Norges blomsterdal” hedder det i en gammel sang, der hylder den smukke norske natur. Vi tager tværs igennem Midtnorge fra svenskegrænsen til Atlanterhavet og ser på naturen. Turen byder ikke kun på blomster i dalene men også fra fjeld, skov og kyst. Et af højdepunkterne er Dovrefjeldsområdet, hvor der er en stor diversitet af planter, fx Bjerg-Spidsbælg, Gul Astragal, Oeders Troidurt, Sne-Ensian og Dovre-Valmue.

Vi slutter i Jotunheimen i 1850 meters højde, hvor vi fx ser Is-Ranunkel og Tue-Stenbræk.

Mødested:

Biologisk Instituts frokoststue (1. sal), Syddansk Universitet, Fioniavej 34, 5230 Odense M.



Is-Ranunkel. Foto: Frede Østergaard Andersen

Fynskredsens mødested - bemærk ny adgangsvej:

Biologisk Instituts frokoststue (1. sal), Syddansk Universitet, Fioniavej 34, 5230 Odense M.

Hvis du kommer fra motorvejen, tag afkørsel 50 og kør ca. 2,5 km ad Munkebjergvej, drej til højre ad Fioniavej ved Forskerparken.

Hvis du kommer fra Niels Bohrs Alle, kør ca. 400 m ad Munkebjergvej, drej til venstre ad Fioniavej.

Følg Fioniavej ca. 900 m mod Syddansk Universitet, drej til venstre, og derefter straks til højre på P8. Kørligeud til enden af P8 og parker der (adressen Fioniavej 34, 5230 Odense, kan benyttes på GPS). Gå ned ad flisegangen til indgangen ”Krogene V”.

Indenfor går man en etage op og derefter ligeud indtil Biologisk Institut, hvor der er skiltet med ”Botanisk Forening”. Tag trappen til venstre til første sal.

Torsdag den 17. februar 2022 kl. 19.30 - ca. 21.30.

HVORDAN FÅR VI MERE NATUR OG MINDRE CO₂-UDSLIP?

Foredragsholder: Hans Henrik Bruun

Vi står midt i både biodiversitetskrise og klimakrise. Kan samfundet bedst tackle de to kriser i sammenhæng eller hver for sig? Ofte fremhæves skovrejsning som en universalmedicin mod begge udfordringer. Men hvad siger den empiriske viden? Kan kulstofbinding kombineres med vild natur, fx gennem fri naturudvikling i stedet for planlagt skovrejsning? Eller er det bedre for begge hensyn at holde dem adskilt på hver sine arealer?

Mødested:

Biologisk Instituts frokoststue (1. sal), Syddansk Universitet, Fioniavej 34, 5230 Odense M.



Skov-Vikke. Foto: Carsten Hunding

Torsdag den 24. februar 2022 kl. 19.30.

DBF-FYNSKREDSSENS GENERALFORSAMLING

Dagsorden:

1. Valg af dirigent
2. Valg af referent
3. Formandens beretning
4. Kassererens beretning
5. Valg af bestyrelse og bestyrelsessuppleanter
6. Valg af revisorer
7. Eventuelt

Forslag til andre punkter på dagsordenen skal være formanden i hænde senest 3 uger før generalforsamlingen.

Fynskredsen byder på ostebord med øl og vand efter generalforsamlingen.

Derefter beretter Henrik Tranberg om "Årets Danske Urt 2021", Strand-Mandstro og "Årets Fynske Fund 2021".

Mødested:

Biologisk Instituts frokoststue (1. sal),
Syddansk Universitet, Fioniavej 34, 5230 Odense M.





Nordisk Spidsbælg. Foto: Carsten Hunding

Torsdag den 17. marts 2022 kl. 19.30 - ca. 21.30.

PÅ JAGT EFTER ASTRAGEL

Foredragsholder: Henrik Tranberg

Astragalus er en af planterigets største slægter med ca. 3.000 arter i Ærteblomstfamilien.

Tag med på jagt efter fx Dansk Astragal (*A. danicus*) på Hindsholms overdrev, Sandvedel (*A. arenarius*) i Skånes sandstepper, *A. exscapus* på Tjekkiets hatbakker, *A. lusitanicus* i Andalusiens fyrreskove og *A. balearicus* i tomillares på Mallorcas bjergtoppe. Der gives også udblik til Talebans Afghanistan og Weberbauers Peru. Endelig omtales den nærtstående slægt Spidsbælg (*Oxytropis*) med fx Fältvedel (*O. campestris*) på Øland.

Mødested:

Biologisk Instituts frokoststue (1. sal), Syddansk Universitet, Fioniavej 34, 5230 Odense M.

Søndag den 3. april 2022 kl. 10.00 - ca. 15.

MOSTUR TIL SVANNINGE BJERGE

Turleder: Irina Goldberg

Vi går på opdagelse i det kuperede landskab med stor variation i levesteder for mosser. Her er der både skov på tør bund med gamle bøgetræer, skrænter med vældpåvirkning, en lille ellemose, en lavning med pilebuske, samt et stengærde fra 1700-tallet. Og hvis vi når så langt, er der mulighed for at se en flot hængesæk domineret af tørvemosser.

Medbring:

Lup, mad og drikke. Tøj efter vejret. Gummistøvler kan anbefales.

Mødested:

P-pladsen ved Svanninge Bjerger, Reventlowsvej 93, 5600 Faaborg (den der hedder Parking Svanninge Bjerger på Google Maps)



Slank Stammemos. Foto: Irina Goldberg

Søndag den 24. april 2022 kl. 14.00 - 17.00.

BRENDERUP VÆNGE - FORÅR I SKOVEN

Turleder: Lars Lindsdrot Christensen

Skoven er 156 ha, den bærer præg af, at der "altid" har været skov. Terrænet er temmelig fladt, nær 100 m.o.h., drændybden er temmelig beskeden og jordbunden er mest fed lerjord.

Ved en registrering 1999 blev der fundet mange forårsblomster bl.a. Fladkravet Kodriver i stort antal samt nogle artsrige askeafdelinger.

Mødested:

Sejetevej 10, 5892 Gudbjerg.



Fladkravet Kodriver. Foto: Carsten Hunding



Nikkende Kobjælde. Foto: Carsten Hunding

Fredag den 13. maj 2022 kl. 8.00 - ca. 18.

STORE VRØJ OG KRAGEØ PÅ VESTSJÆLLAND

Turledere: Helle Hjorth og Bruno Kvist Madsen

Kun tilmeldte kan deltage

Store Vrøj og Krageø er en del af Saltbæk Vig, som almindeligvis er lukket for offentligheden. Herude på kanten af Kattegat ligger 100 ha strandoverdrev, strandenge og strandvolde, der afgræsses af Galloway kvæg. Vi kan glæde os til at nyde bl.a. Dansk Astragel, Butfinnet Mangeløv og Tjærenellike, Nikkende Kobjælde, Kødfarvet Gøgeurt og Maj-Gøgeurt i tusindtal. **Medbring** proviant til hele dagen – og kikkert hvis du er til fugle.

Mødested:

For jyder og fynboer: P-pladsen ved Storebæltsbroen i Nyborg kl. 8.00. Herfra er der samkørsel i private biler. Vi er tilbage i Nyborg ca. kl. 18.

For sjællændere: Vi aftaler nærmere om mødested og -tid, når I tilmelder jer.

Antallet af deltagere er begrænset til 19, efter først-til-mølle.

Tilmelding: Starter 20. januar og slutter 20. marts 2022. Send en e-mail til Helle Hjorth: helle@hjorth-freelance.dk og hør, om der er plads.

Spørgsmål til turen: Helle Hjorth, mobil 24634299.



Rød Arve.

Foto: Carsten Hunding

Søndag den 19. juni 2022.

DE VILDE BLOMSTERS DAG I NORDEN

På denne dag inviterer de botaniske foreninger i Norden på en vandretur i blomsternes verden. Her kan du nyde og få kendskab til de vilde planter, som vokser dér, hvor du bor.

I Danmark afholder vi i 2022 De Vilde Blomsters Dag for 35. år i træk. Du kan læse mere om turene i URT og på botaniskforening.dk, når dagen nærmer sig.

Hvis du kender et dejligt sted med spændende planter, som du har lyst til at vise frem på De Vilde Blomsters Dag, kan du tilmelde din tur på botaniskforening.dk. Har du spørgsmål, er du meget velkommen til at maile eller ringe til Fynskredsens bestyrelse.

Lørdag-søndag den 25. - 26. juni 2022.

ORKIDÉ-FEST PÅ ØSTMØN

Turledere: Martin Køhl Søholm og Carsten Hunding

Kun tilmeldte kan deltage

Vi besøger nogle af Danmarks fineste orkidélokalteter.

Lørdag mødes vi på P-pladsen ved Høvblege, Busenevej, 4791 Borre kl. 12.00. Her spiser vi frokost og begynder opstigningen til det pragtfulde **Høvblege** med bl.a. Sump-Hullæbe, Rød Hullæbe, Skov-Gøgeurt og Østrigsk Hør.

Efter aftensmad, overnatning og morgenmad på **Hotel Residens Møen** i Stege kører vi til **Jydelejet** med bl.a. Hvidgul Skovlilje og en velvoksen bestand af Horndrager, for derefter at nyde en overdådig flora af bl.a. Stor Gøgeurt, Skov-Gøgelilje og Enblomstret Fladbælg på **Hundevæng Overdrev**.

Turen slutter kl. 16. Lokale, fagkyndige guider viser os rundt på lokaliteterne.

Tilmelding: Starter 20. januar og slutter 20. marts 2022.

Du tilmelder dig ved at sende e-mail til Martin Køhl Søholm: martin@skovparknet.dk. Antallet af deltagere er begrænset til 20, efter først-til-mølle. **Vi kører i private biler.**

Pris pr. deltager: Enkeltværelse kr. 1.950, dobbeltværelse kr. 1.600. Prisen er beregnet ved 20 deltagere. Ved færre kan der komme en mindre prisregulering. Prisen dækker 3 retters menu lørdag aften, overnatning samt morgenmad og madpakke søndag. Man sørger selv for frokost lørdag.

Spørgsmål til turen: Martin Køhl Søholm, tlf. 51167251.



Horndrager.

Foto: Carsten Hunding

Søndag den 3. juli 2022 kl. 9.00 - 12.00.

SOMMERTUR TIL SVINØ OG GAMBORG INDERFJORD

Turleder: Lars Lindskrog Christiansen

I de sumpede områder omkring Gamborg Inderfjord vokser bl.a. Slangetunge og Maj-Gøgeurt i store mængder. Vi kan også være heldige at finde Tykbladet Fladstjerne og Vandarve.

Mødested:

P-pladsen på Ronæsskovvej, 5580 Nørre Åby.



Slangetunge. Foto: Carsten Hunding



Leverurt. Foto: Ian Heilmann

Lørdag den 20. august 2022 kl. 14.00 - ca. 18.

ARRESKOV SØ MED TEGLGÅRD NÆS

Turledere:

Ian Heilmann og Henrik Tranberg

Arreskov Sø blev beskrevet i URT 2021:3. Vi besøger det artsrige kalkkær ved Teglgård Næs med højsommerblomstrende arter som Gul Frøstjerne, Leverurt, Kort Øjentrøst, Djævelsbid, Hundesalat, orkidéen Sump-Hullæbe og måske Eng-Ensian. Turen på ca. 4 km følger en sti med en afstikker uden sti til næsset.

Medbring: Kikkert anbefales, idet vi kommer forbi et fugletårn. Vandtæt fodtøj anbefales.

Mødested: P-pladsen ved Sollerup Hovedgård, Sollerupvej 24, 5600 Faaborg.

Søndag den 11. september 2022.

BOTANISK TUR VED NATURENS DAG I MIDDELFART

Turleder: Lars Linds-krog Christiansen

Få mere at vide om turen på botaniskforening.dk og fynsk-natur.dk, når tiden nærmer sig.



Torsdag den 22. september 2022 kl. 19.30 - ca. 21.30.

BEDRE STYR PÅ GULE KURVBLOMSTER

Foredragsholder: Carsten Hunding

”Jeg trænger sådan til at få noget at vide om gule kurvblomster”, sukkede Ian Heilmann. Det er han næppe alene om. Mælkebøtter og høgeurter er særlig svære, men flere andre kan også volde kvaler. Derfor forsøger foredraget at skabe overblik og finde genveje, der forhåbentlig gør det nemmere at sætte navn på de små bæster.

Mødested: Biologisk Instituts frokoststue (1. sal), Syddansk Universitet, Fioniaavej 34, 5230 Odense M.

Afbidt Høgeskæg. Foto: Carsten Hunding

Lørdag den 15. oktober 2022 kl. 14.00 - ca. 17.00.

SVAMPETUR TIL HÅSTRUP BAKKER

Turleder: Henrik Tranberg

Håstrup Bakker er en ”nyopdaget”, nu offentligt tilgængelig svampelokalitet med flere arter af vokshatte, køllesvampe, jordtunger og andre overdrevssvampe. Munken satte et enebærkrat ved søen, og udsigten fra Søknøs er storslået. Spandevise af spisesvampe kan ikke loves, men vi får se.

Medbring evt. en lille kurv, en lovlig lommekniv og svampebog.

Mødested: P-pladsen midt på Håstrup Bjergvej (mellem Håstrup og V. Hæsing).



Tykgrenet Køllesvamp. Foto: Helle Hjorth

Torsdag den 24. november 2022 kl. 19.30 - ca. 21.30.

GENSKABELSEN AF FILSØ

Foredragsholder: Theis Kragh

Filsø var Jyllands største sø i historisk tid, men den var fladvandet, og derfor blev næsten hele søen afvandet og brugt til landbrug indtil 2010. Med støtte fra Aage V. Jensen Naturfond er der nu genskabt en sø på 915 ha, som er omgivet af enge, moser, vandhuller og klithede. Selvom den nye Filsø ligger på tidligere, næringsrig landbrugsjord, er søen blevet en lokalitet rig på vandplanter, fx er den sjældne Krybende Søpryd genfundet. Udviklingen af søen med bl.a. planteundersøgelser er fulgt siden 2013.

Mødested: Biologisk Instituts frokoststue (1. sal), Syddansk Universitet, Fioniavej 34, 5230 Odense M.



Krybende Ranunkel. Foto: Carsten Hunding

Krybende Søpryd. Foto: Theis Kragh



Fynskredsen har siden 2008 kigget efter "Årets Urt": Strand-Mandstro, Trævlekrone, Firblad, Djævelsbid, Skælrod, Sanikel, Engblomme, Blå Anemone, Maj-Gøgeurt, Bakke-Nellike, Blåklukke, Blæresmælde og Almindelig Torskemund.

I 2022 er **Knoldet Mjødurt** "Årets Danske Urt".

Skriv om dine **nye fund af disse og andre fynske planter** til Henrik Tranberg, fugleroeveren@sol.dk - 2443 7821. Fortæl med ord, kort eller UTM koordinater, hvor du fandt planterne, hvornår og hvor mange der var.



Enblomstret Fladbælg. Foto: Carsten Hunding

Fynskredsens organisation

Bestyrelse frem til 24. februar 2022:

Formand:

Lars Linskrog Christiansen, larslinskrogchristiansen@gmail.com, mobil: 4258 9569

Næstformand og Fynskredsens repræsentant i Dansk Botanisk Forenings bestyrelse:

Henrik Tranberg, fugleroeveren@sol.dk, mobil: 2443 7821

Sekretær: Frede Østergaard Andersen, foa@mail.dk

Kasserer: Carsten Hunding, hunding@sydfynsmail.dk

Helle Hjorth, helle@hjorth-freelance.dk

Martin Köhl Søholm, martin@skovparknet.dk

Ian Heilmann, ianutke@post.tele.dk

Fynskredsen deltager i det fynske Skovbrugerråd og i de Grønne Råd i flere fynske kommuner.